

Programowanie Współbieżne w C++ (Praktyczne Aspekty Rozwoju Oprogramowania)

Michał Orynicz
Tomasz Proczkowski

autorzy:
Bartek 'BaSz' Szurgot
Damian Bogel

Piotr Uść

Nokia Wrocław

10 maja 2022

- 1 Technikalia
- 2 Wprowadzenie
- 3 Podstawowa obsługa wątków
- 4 Mutex i zmienna warunkowa
- 5 Future/Promise
- 6 Co dalej?
- 7 Zakończenie

Część 1

- 1 Technikalia
- 2 Wprowadzenie
- 3 Podstawowa obsługa wątków
- 4 Mutex i zmienna warunkowa
- 5 Future/Promise
- 6 Co dalej?
- 7 Zakończenie

Założenia

- Umiejętność programowania
- Znajomość C++
- Podstawy C++14
- Zdrowy rozsądek
- Otwarty umysł...:)

<http://images.techhive.com/images/idge/imported/imageapi/2014/03/child-with-computer-100257326-primary.idge.jpg>

Nim zaczniemy...

<https://github.com/nokmory/paro.git>

Część 2

- 1 Technikalia
- 2 Wprowadzenie**
- 3 Podstawowa obsługa wątków
- 4 Mutex i zmienna warunkowa
- 5 Future/Promise
- 6 Co dalej?
- 7 Zakończenie

Prawo Moore'a

Prawo Moore'a

Prawo Moore'a

Liczba tranzystorów w procesorze podwaja się co około dwa lata.

Liczba tranzystorów w procesorze podwaja się co około dwa lata.

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/00/Transistor_Count_and_Moore's_Law_-_2011.svg

Programowanie sekwencyjne

- Na początek klasycznie :)

Programowanie sekwencyjne

- Na początek klasycznie :)
- Wyliczanie wartości funkcji:

```
1  const auto range = 10.5;
2  const auto eps    = 0.001;
3  for(double x = -range; x <= +range; x += eps)
4      cout << "f(" << x << ")_=_ " << complicatedFunction(x) << endl;
```

Programowanie sekwencyjne

- Na początek klasycznie :)
- Wyliczanie wartości funkcji:

```
1  const auto range = 10.5;  
2  const auto eps    = 0.001;  
3  for(double x = -range; x <= +range; x += eps)  
4      cout << "f(" << x << ")_=_ " << complicatedFunction(x) << endl;
```

- Ile potrwa wykonywanie programu?
- $t = \frac{2range+1}{eps} t_{func}$
- Gdzie t_{func} = czas wykonania `complicatedFunction(x)`

Programowanie sekwencyjne

- Na początek klasycznie :)
- Wyliczanie wartości funkcji:

```
1  const auto range = 10.5;  
2  const auto eps    = 0.001;  
3  for(double x = -range; x <= +range; x += eps)  
4      cout << "f(" << x << ")_=_ " << complicatedFunction(x) << endl;
```

- Ile potrwa wykonywanie programu?
- $t = \frac{2range+1}{eps} t_{func}$
- Gdzie t_{func} = czas wykonania `complicatedFunction(x)`
- Ile trwa t_{func} ?
 - 1 mikrosekundę? ($t = 22ms$)
 - 1 sekundę? ($t > 6h$)
- t_{func} będzie maleć z czasem?

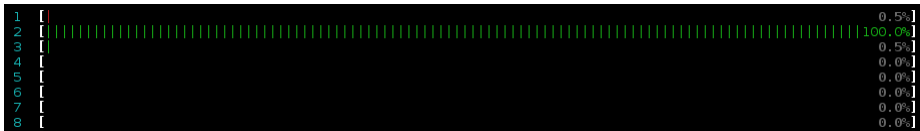

Podgląd wykonania

- Rok 2005:
 - $t_{func} = 100ms$
 - Obciążenie systemu:

- Rok 2015:
 - $t_{func} = 70ms$
 - Obciążenie systemu:

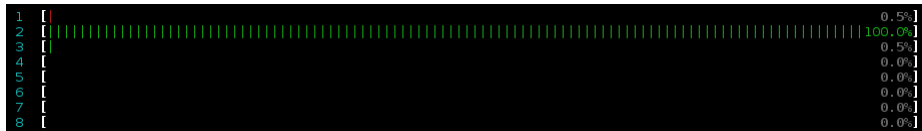

Podgląd wykonania

- Rok 2005:
 - $t_{func} = 100ms$
 - Obciążenie systemu:

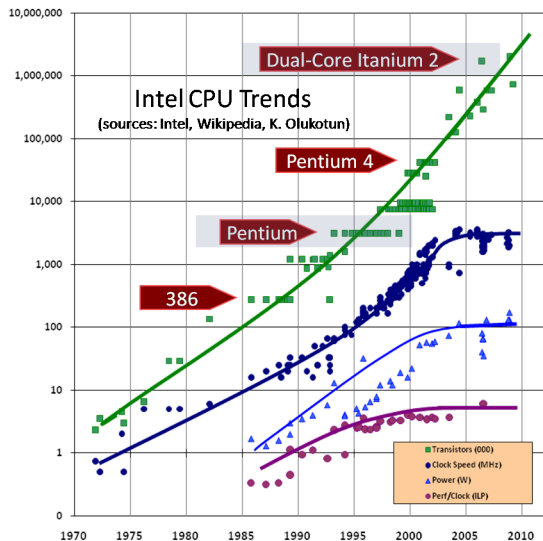

- Rok 2015:
 - $t_{func} = 70ms$
 - Obciążenie systemu:

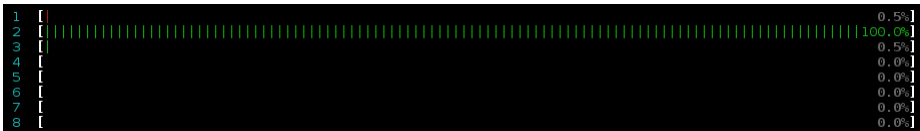
- Jakie wnioski?
 - Przybyło rdzeni
 - $\frac{7}{8}$ rdzeni (87.5%) nie robi **nic**!
 - Ogromne rezerwy mocy do wykorzystania!

Prawo Moore'a w praktyce

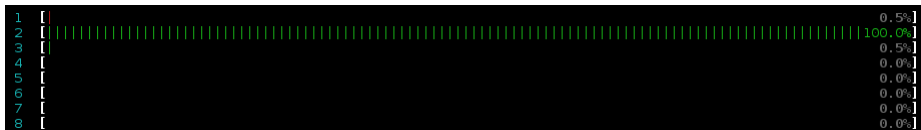
Problem

- Obecne obciążenie procesora:

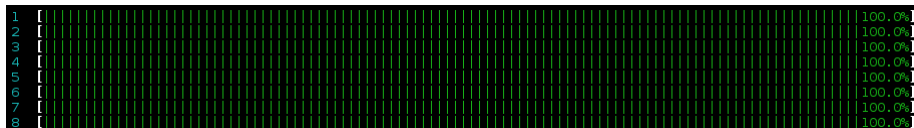

Problem

- Obecne obciążenie procesora:

- Oczekiwane obciążenie procesora:

- Jak ów cel osiągnąć?
- Napisać program używający wszystkich rdzeni jednocześnie!

Skrótowo o wątkach

- Wątek (ang. *thread*) vs. proces (ang. *process*)
- Proces może mieć wiele wątków
- Wątek – aka. „lekki proces”

Skrótowo o wątkach

- Wątek (ang. *thread*) vs. proces (ang. *process*)
- Proces może mieć wiele wątków
- Wątek – aka. „lekki proces”
- Pamięć:
 - Wspólna przestrzeń adresowa
 - Stos (ang. *stack*) – per wątek
 - Stermo (ang. *heap*) – współdzielona

Skrótowo o wątkach

- Wątek (ang. *thread*) vs. proces (ang. *process*)
- Proces może mieć wiele wątków
- Wątek – aka. „lekki proces”
- Pamięć:
 - Wspólna przestrzeń adresowa
 - Stos (ang. *stack*) – per wątek
 - Stermo (ang. *heap*) – współdzielona
- Czas procesora:
 - Przeznaczony dla wątku
 - Wątek per rdzeń
 - Podlega wywłaszczaniu (ang. *preemption*)
- Współbieżność

Dlaczego wątki?

- ❶ Maksymalne wykorzystanie krzemu
 - Szybsze obliczenia
 - Oszczędność prądu
 - Szybciej uzyskiwany wynik
 - Przejście w tryb uśpienia
 - Szybka komunikacja
 - Wspólna przestrzeń adresowa wątków
 - Przekazywanie wskaźników
 - Brak konieczności IPC

Dlaczego wątki?

- ❶ Maksymalne wykorzystanie krzemu
 - Szybsze obliczenia
 - Oszczędność prądu
 - Szybciej uzyskiwany wynik
 - Przejście w tryb uśpienia
 - Szybka komunikacja
 - Wspólna przestrzeń adresowa wątków
 - Przekazywanie wskaźników
 - Brak konieczności IPC
- ❷ Minimalizacja opóźnień
 - Wolne I/O w osobnym wątku
 - Responsywność (GUI)

Część 3

- 1 Technikalia
- 2 Wprowadzenie
- 3 Podstawowa obsługa wątków**
- 4 Mutex i zmienna warunkowa
- 5 Future/Promise
- 6 Co dalej?
- 7 Zakończenie

Uruchamianie wątku

- `#include <thread>`

Uruchamianie wątku

● `#include <thread>`

```
1  // foo()
2  std::thread t1(&foo);
3
4  // bar(1, 2)
5  std::thread t2(&bar, 1, 2);
6
7  // someObject.method(1, 2, 3)
8  std::thread t3(&SomeClass::method, someObject, 1, 2, 3);
9
10 // "functor" call
11 std::thread t4([]{ std::cout << "OK!"; });
```

Uruchamianie wątku

● `#include <thread>`

```
1  // foo()
2  std::thread t1(&foo);
3
4  // bar(1, 2)
5  std::thread t2(&bar, 1, 2);
6
7  // someObject.method(1, 2, 3)
8  std::thread t3(&SomeClass::method, someObject, 1, 2, 3);
9
10 // "functor" call
11 std::thread t4([]{ std::cout << "OK!"; });
```

Uruchamianie wątku

● `#include <thread>`

```
1  // foo()
2  std::thread t1(&foo);
3
4  // bar(1, 2)
5  std::thread t2(&bar, 1, 2);
6
7  // someObject.method(1, 2, 3)
8  std::thread t3(&SomeClass::method, someObject, 1, 2, 3);
9
10 // "functor" call
11 std::thread t4([]{ std::cout << "OK!"; });
```

Uruchamianie wątku

```
● #include <thread>

1 // foo()
2 std::thread t1(&foo);
3
4 // bar(1, 2)
5 std::thread t2(&bar, 1, 2);
6
7 // someObject.method(1, 2, 3)
8 std::thread t3(&SomeClass::method, someObject, 1, 2, 3);
9
10 // "functor" call
11 std::thread t4([]{ std::cout << "OK!"; });
```

Zadanie

- Program: `stworzenie_watku.cpp`
- Zadanie:
 - 1 Utworzyć wątek greeter
 - 2 `cmake . && make stworzenie_watku`
 - 3 Uruchomić
 - 4 Co się dzieje na koniec programu?
- <http://en.cppreference.com/w/cpp/thread/thread>

Co dalej z wątkiem?

- ...kaboom! - "The program has unexpectedly finished."

Co dalej z wątkiem?

- ...kaboom! - "The program has unexpectedly finished."
- Dlaczego?
 - 1 `std::thread::~~thread()`
 - 2 `std::thread::joinable()` zwróci true
 - 3 `std::terminate()`

Co dalej z wątkiem?

- ...kaboom! - "The program has unexpectedly finished."
- Dlaczego?
 - 1 `std::thread::~~thread()`
 - 2 `std::thread::joinable()` zwróci true
 - 3 `std::terminate()`
- Poczekać na zakończenie?
 - `std::thread::join()`

Co dalej z wątkiem?

- ...kaboom! - "The program has unexpectedly finished."
- Dlaczego?
 - 1 `std::thread::~~thread()`
 - 2 `std::thread::joinable()` zwróci true
 - 3 `std::terminate()`
- Poczekać na zakończenie?
 - `std::thread::join()`
- Odłączyć?
 - `std::thread::detach()`
 - Koniec `main()` niszczy wątek

Co dalej z wątkiem?

- ...kaboom! - "The program has unexpectedly finished."
- Dlaczego?
 - 1 `std::thread::~~thread()`
 - 2 `std::thread::joinable()` zwróci `true`
 - 3 `std::terminate()`
- Poczekać na zakończenie?
 - `std::thread::join()`
- Odłączyć?
 - `std::thread::detach()`
 - Koniec `main()` niszczy wątek

Wniosek

Na każdym wątku trzeba zawołać `join()` (preferowane) albo `detach()`.

Zadanie

- Program: stworzenie_watku.cpp
- Zadanie:
 - 1 Usunąć `std::this_thread::sleep_for()`
 - 2 Dodać `std::thread::join()`
 - 3 Sprawdzić wynik
- <http://en.cppreference.com/w/cpp/thread/thread/join>

Przekazywanie parametrów

- Mając `void foo(const std::string&);`
- Znajdź różnicę:
 - `foo(x)`
 - `std::thread(foo, x)`
- Co może być inaczej?

Przekazywanie parametrów

- Mając `void foo(const std::string&);`
- Znajdź różnicę:
 - `foo(x)`
 - `std::thread(foo, x)`
- Co może być inaczej?
- Argumenty:
 - `foo(x)` – referencja
 - `std::thread(foo, x)` – kopia

Przekazywanie parametrów

- Mając `void foo(const std::string&);`
- Znajdź różnicę:
 - `foo(x)`
 - `std::thread(foo, x)`
- Co może być inaczej?
- Argumenty:
 - `foo(x)` – referencja
 - `std::thread(foo, x)` – kopia
- Przekazanie referencji – `std::ref()`

```
1 int x = 5;  
2 std::thread t(baz, std::ref(x));  
3 t.join();
```


Zadanie

- Program: `argumenty_watku.cpp`
- Zadanie:
 - 1 `make argumenty_watku`
 - 2 Uruchom.
 - 3 Jakie adresy się wyświetlają? Dlaczego?
 - 4 Odkomentuj linie na końcu pliku.
 - 5 Dlaczego występuje błąd kompilacji?
 - 6 Napraw błąd i uruchom program.
- <http://en.cppreference.com/w/cpp/utility/functional/ref>

Wyjątki a wątki

- W ciele wątku:
 - „**[except.handle]** If no matching handler is found, the function `std::terminate()` is called (...)”

Wyjątki a wątki

- W ciele wątku:
 - „**[except.handle]** If no matching handler is found, the function `std::terminate()` is called (...)”
 - Trzeba obsługiwać wyjątki w wątkach

Wyjątki a wątki

- W ciele wątku:
 - „**[except.handle]** If no matching handler is found, the function `std::terminate()` is called (...)”
 - Trzeba obsługiwać wyjątki w wątkach
- Po uruchomieniu wątku:

```
1 std::thread t(foo);  
2 bar(1, 2); // what if bar() throws?  
3 t.join();
```

Co z wyjątkami?

- Program: `wyjatki.cpp`
- Zadanie:
 - 1 `make` `wyjatki`
 - 2 Co się dzieje?
 - 3 ...

Co z wyjątkami?

- Program: `wyjatki.cpp`
- Zadanie:
 - 1 `make wyjatki`
 - 2 Co się dzieje?
 - 3 ...
 - 4 Naprawić `thread_guard`'em

RAII

Resource Acquisition Is Initialization

Co z wyjątkami?

- Program: `wyjatki.cpp`
- Zadanie:
 - 1 make wyjatki
 - 2 Co się dzieje?
 - 3 ...
 - 4 Naprawić `thread_guard`'em

RAII

Resource Acquisition Is Initialization

```
1  struct thread_guard final
2  {
3      explicit thread_guard(std::thread &t):
4          thread_(t)
5      {}
6
7      ~thread_guard()
8      {
9          if( thread_.joinable() )
10             thread_.join();
11     }
12
13     // ...
14 private:
15     std::thread& thread_;
16 };
```

Jeszcze jeden, mały problem...

```
1  #include <thread>
2  #include <iostream>
3  #include <functional>
4
5  void abc(int &a) { a = 2; }
6  void def(int &a) { a = 3; }
7
8  int main()
9  {
10     int x = 1;
11     std::thread t1(abc, std::ref(x));
12     std::thread t2(def, std::ref(x));
13
14     t1.join();
15     t2.join();
16
17     std::cout << x << std::endl; // what will be displayed?
18 }
```


Jeszcze jeden, mały problem...

```
1  #include <thread>
2  #include <iostream>
3  #include <functional>
4
5  void abc(int &a) { a = 2; }
6  void def(int &a) { a = 3; }
7
8  int main()
9  {
10     int x = 1;
11     std::thread t1(abc, std::ref(x));
12     std::thread t2(def, std::ref(x));
13
14     t1.join();
15     t2.join();
16
17     std::cout << x << std::endl; // what will be displayed?
18 }
```

Jeszcze jeden, mały problem...

```
1  #include <thread>
2  #include <iostream>
3  #include <functional>
4
5  void abc(int &a) { a = 2; }
6  void def(int &a) { a = 3; }
7
8  int main()
9  {
10     int x = 1;
11     std::thread t1(abc, std::ref(x));
12     std::thread t2(def, std::ref(x));
13
14     t1.join();
15     t2.join();
16
17     std::cout << x << std::endl; // what will be displayed?
18 }
```

Jeszcze jeden, mały problem...

```
1  #include <thread>
2  #include <iostream>
3  #include <functional>
4
5  void abc(int &a) { a = 2; }
6  void def(int &a) { a = 3; }
7
8  int main()
9  {
10     int x = 1;
11     std::thread t1(abc, std::ref(x));
12     std::thread t2(def, std::ref(x));
13
14     t1.join();
15     t2.join();
16
17     std::cout << x << std::endl; // what will be displayed?
18 }
```

Jeszcze jeden, mały problem...

```
1  #include <thread>
2  #include <iostream>
3  #include <functional>
4
5  void abc(int &a) { a = 2; }
6  void def(int &a) { a = 3; }
7
8  int main()
9  {
10     int x = 1;
11     std::thread t1(abc, std::ref(x));
12     std::thread t2(def, std::ref(x));
13
14     t1.join();
15     t2.join();
16
17     std::cout << x << std::endl; // what will be displayed?
18 }
```

Jeszcze jeden, mały problem...

```
1  #include <thread>
2  #include <iostream>
3  #include <functional>
4
5  void abc(int &a) { a = 2; }
6  void def(int &a) { a = 3; }
7
8  int main()
9  {
10     int x = 1;
11     std::thread t1(abc, std::ref(x));
12     std::thread t2(def, std::ref(x));
13
14     t1.join();
15     t2.join();
16
17     std::cout << x << std::endl; // what will be displayed?
18 }
```

Krótką przerwa

10 minut

Część 4

- 1 Technikalia
- 2 Wprowadzenie
- 3 Podstawowa obsługa wątków
- 4 Mutex i zmienna warunkowa**
- 5 Future/Promise
- 6 Co dalej?
- 7 Zakończenie

Dzielona zmienna - wspólny obszar pamięci

- `char cstr[100+1];`
- Jaki wynik?

```
1 // thread #1
2 strcpy(cstr,
3         "alice_has_a_cat");
```

```
1 // thread #2
2 strcpy(cstr,
3         "bruce_is_a_builder");
```


Dzielona zmienna - wspólny obszar pamięci

- `char cstr[100+1];`
- Jaki wynik?

```
1 // thread #1
2 strcpy(cstr,
3         "alice_has_a_cat");
```

```
1 // thread #2
2 strcpy(cstr,
3         "bruce_is_a_builder");
```

- Przykładowe wyniki:
 - `cstr = "alice has a cat"`
 - `cstr = "bruce is a builder"`

Dzielona zmienna - wspólny obszar pamięci

- `char cstr[100+1];`
- Jaki wynik?

```
1 // thread #1
2 strcpy(cstr,
3         "alice_has_a_cat");
```

```
1 // thread #2
2 strcpy(cstr,
3         "bruce_is_a_builder");
```

- Przykładowe wyniki:
 - `cstr = "alice has a cat"`
 - `cstr = "bruce is a builder"`
 - ...
 - `cstr = "bruce has a cat"`
 - `cstr = "alice is a builder"`
 - `cstr = "alice is a cat"`
 - `cstr = "brice is aa cat"`
 - itd...

Dzielona zmienna - wspólny obszar pamięci

- `char cstr[100+1];`
- Jaki wynik?

```
1 // thread #1
2 strcpy(cstr,
3         "alice_has_a_cat");
```

```
1 // thread #2
2 strcpy(cstr,
3         "bruce_is_a_builder");
```

- Przykładowe wyniki:
 - `cstr = "alice has a cat"`
 - `cstr = "bruce is a builder"`
 - ...
 - `cstr = "bruce has a cat"`
 - `cstr = "alice is a builder"`
 - `cstr = "alice is a cat"`
 - `cstr = "brice is aa cat"`
 - itd...
- Co z osobnymi zmiennymi?
- Może typy proste?

Dzielona zmienna - typy proste

- `int a,b;`
- Jaki wynik?

```
1 // thread #1
2 a = 1;
3 b = a;
```

```
1 // thread #2
2 b = 2;
3 a = b;
```

Dzielona zmienna - typy proste

- `int a,b;`
- Jaki wynik?

```
1 // thread #1
2 a = 1;
3 b = a;
```

```
1 // thread #2
2 b = 2;
3 a = b;
```

- Możliwości (a,b):
 - „Na logikę”: (1,1), (2,2)

Dzielona zmienna - typy proste

- `int a,b;`
- Jaki wynik?

```
1 // thread #1
2 a = 1;
3 b = a;
```

```
1 // thread #2
2 b = 2;
3 a = b;
```

- Możliwości (a,b):
 - „Na logikę”: (1,1), (2,2)
 - W praktyce także: **(2,1)**, **(1,2)**

Dzielona zmienna - typy proste

- `int a,b;`
- Jaki wynik?

```
1 // thread #1
2 a = 1;
3 b = a;
```

```
1 // thread #2
2 b = 2;
3 a = b;
```

- Możliwości (a,b):
 - „Na logikę”: (1,1), (2,2)
 - W praktyce także: **(2,1)**, **(1,2)**
- Co robić?
- Jak żyć?

Model pamięci w C++14

- Wymagana synchronizacja!
- Model pamięci definiuje kiedy

Model pamięci w C++14

- Wymagana synchronizacja!
- Model pamięci definiuje kiedy
- Założenia:
 - Najmniejsza jednostka - 1 bajt
 - Nie potrzeba synchronizacji dla rozłącznych obszarów

Model pamięci w C++14

- Wymagana synchronizacja!
- Model pamięci definiuje kiedy
- Założenia:
 - Najmniejsza jednostka - 1 bajt
 - Nie potrzeba synchronizacji dla rozłącznych obszarów
- „Wyścig danych” (ang. „*Data race*”) gdy:
 - N wątków
 - Dostęp do tej samej lokacji w pamięci
 - W tym samym czasie
 - Co najmniej jeden wątek pisze

Model pamięci w C++14

- Wymagana synchronizacja!
- Model pamięci definiuje kiedy
- Założenia:
 - Najmniejsza jednostka - 1 bajt
 - Nie potrzeba synchronizacji dla rozłącznych obszarów
- „Wyścig danych” (ang. „*Data race*”) gdy:
 - N wątków
 - Dostęp do tej samej lokacji w pamięci
 - W tym samym czasie
 - Co najmniej jeden wątek pisze
- Dzięki temu:
 - Odczyty (bez zapisów) – bezpieczne
 - `const` implikuje bezpieczeństwo wielowątkowe

Wyścig danych czy nie?

```
1 // thread #1
2 strcpy(cstr,
3         "alice_has_a_cat");
```

```
1 // thread #2
2 strcpy(cstr,
3         "bruce_is_a_builder");
```

Wyścig danych czy nie?

```
1 // thread #1
2 strcpy(cstr,
3         "alice_has_a_cat");
```

```
1 // thread #2
2 strcpy(cstr,
3         "bruce_is_a_builder");
```

- Wyścig na zmiennej cstr – 2 wątki piszą
- Wymagana synchronizacja!

Wyścig danych czy nie?

```
1 // thread #1
2 strcpy(cstr,
3         "alice_has_a_cat");
```

```
1 // thread #2
2 strcpy(cstr,
3         "bruce_is_a_builder");
```

- Wyścig na zmiennej cstr – 2 wątki piszą
- Wymagana synchronizacja!

```
1 // thread #1
2 a = 1;
3 b = a;
```

```
1 // thread #2
2 b = 2;
3 a = b;
```

Wyścig danych czy nie?

```
1 // thread #1
2 strcpy(cstr,
3         "alice_has_a_cat");
```

```
1 // thread #2
2 strcpy(cstr,
3         "bruce_is_a_builder");
```

- Wyścig na zmiennej cstr – 2 wątki piszą
- Wymagana synchronizacja!

```
1 // thread #1
2 a = 1;
3 b = a;
```

```
1 // thread #2
2 b = 2;
3 a = b;
```

- Wyścig na zmiennych a oraz b – 2 piszą i czytają
- Wymagana synchronizacja!

Wyścig danych czy nie?

```
1 // thread #1
2 strcpy(cstr,
3         "alice_has_a_cat");
```

```
1 // thread #2
2 strcpy(cstr,
3         "bruce_is_a_builder");
```

- Wyścig na zmiennej cstr – 2 wątki piszą
- Wymagana synchronizacja!

```
1 // thread #1
2 a = 1;
3 b = a;
```

```
1 // thread #2
2 b = 2;
3 a = b;
```

- Wyścig na zmiennych a oraz b – 2 piszą i czytają
- Wymagana synchronizacja!

```
1 // thread #1
2 a = 1;
```

```
1 // thread #2
2 b = 2;
```


Wyścig danych czy nie?

```
1 // thread #1
2 strcpy(cstr,
3         "alice_has_a_cat");
```

```
1 // thread #2
2 strcpy(cstr,
3         "bruce_is_a_builder");
```

- Wyścig na zmiennej cstr – 2 wątki piszą
- Wymagana synchronizacja!

```
1 // thread #1
2 a = 1;
3 b = a;
```

```
1 // thread #2
2 b = 2;
3 a = b;
```

- Wyścig na zmiennych a oraz b – 2 piszą i czytają
- Wymagana synchronizacja!

```
1 // thread #1
2 a = 1;
```

```
1 // thread #2
2 b = 2;
```

- Brak wyścigu – rozłączne obszary pamięci
- Nie trzeba synchronizować

Wyścig danych czy nie?

```
1 // thread #1
2 sin(x);
```

```
1 // thread #2
2 cos(x);
```

Wyścig danych czy nie?

```
1 // thread #1
2 sin(x);
```

```
1 // thread #2
2 cos(x);
```

- Brak wyścigu – same odczyty
- Nie trzeba synchronizować

Wyścig danych czy nie?

```
1 // thread #1
2 sin(x);
```

- Brak wyścigu – same odczyty
- Nie trzeba synchronizować

```
1 // thread #1
2 b = sin(a);
```

```
1 // thread #2
2 cos(x);
```

```
1 // thread #2
2 x = sin(b);
```

Wyścig danych czy nie?

```
1 // thread #1
2 sin(x);
```

- Brak wyścigu – same odczyty
- Nie trzeba synchronizować

```
1 // thread #1
2 b = sin(a);
```

- Wyścig na zmiennej b – 1 wątek czyta, 1 pisze
- Wymagana synchronizacja!

```
1 // thread #2
2 cos(x);
```

```
1 // thread #2
2 x = sin(b);
```

Wyścig danych czy nie?

```
1 // thread #1
2 sin(x);
```

- Brak wyścigu – same odczyty
- Nie trzeba synchronizować

```
1 // thread #1
2 b = sin(a);
```

- Wyścig na zmiennej b – 1 wątek czyta, 1 pisze
- Wymagana synchronizacja!

```
1 // thread #1
2 if(a) b = 1;
```

- Początkowo $a = b = 0$

```
1 // thread #2
2 cos(x);
```

```
1 // thread #2
2 x = sin(b);
```

```
1 // thread #2
2 if(b) a = 2;
```

Wyścig danych czy nie?

```
1 // thread #1
2 sin(x);
```

- Brak wyścigu – same odczyty
- Nie trzeba synchronizować

```
1 // thread #1
2 b = sin(a);
```

- Wyścig na zmiennej b – 1 wątek czyta, 1 pisze
- Wymagana synchronizacja!

```
1 // thread #1
2 if(a) b = 1;
```

- Początkowo $a = b = 0$
- Brak wyścigu – odczyty i zapisy nie zachodzą jednocześnie
- Nie trzeba synchronizować

```
1 // thread #2
2 cos(x);
```

```
1 // thread #2
2 x = sin(b);
```

```
1 // thread #2
2 if(b) a = 2;
```

Mutex

- MUTual EXclusion
- Synchronizacja przez wykluczanie/blokowanie

Mutex

- MUTual EXclusion
- Synchronizacja przez wykluczanie/blokowanie
- Nagłówek mutex
- Klasa `std::mutex`
- Metody:
 - `lock()` – nakładanie blokady
 - `unlock()` – zdejmowanie blokady
 - ...

Mutex

- MUTual EXclusion
- Synchronizacja przez wykluczanie/blokowanie
- Nagłówek mutex
- Klasa `std::mutex`
- Metody:
 - `lock()` – nakładanie blokady
 - `unlock()` – zdejmowanie blokady
 - ...
- Przykład użycia:

```
1  m.lock();           // <-- 1
2  str = "alice_has_a_cat"; // critical section
3  m.unlock();         // <-- 2
```

Zadanie

- Program: `podstawowa_synchronizacja.cpp`
- Zadanie:
 - 1 Skompilować
 - 2 Uruchomić kilkakrotnie
 - 3 Dlaczego program „losowo” zawodzi?
 - 4 Naprawić program przy użyciu blokad
- <http://en.cppreference.com/w/cpp/thread/mutex>

Sytuacje problematyczne

```
1  m.lock();                // <-- 1
2  str = "alice_has_a_cat"; // critical section
3  m.unlock();              // <-- 2
```

- Co gdy przypisanie zgłosi wyjątek?
- Co gdy kod jest skomplikowany?
- Zawsze unlock jest wołany? Na pewno?

Sytuacje problematyczne

```
1  m.lock();                // <-- 1
2  str = "alice_has_a_cat"; // critical section
3  m.unlock();              // <-- 2
```

- Co gdy przypisanie zgłosi wyjątek?
- Co gdy kod jest skomplikowany?
- Zawsze unlock jest wołany? Na pewno?
- RAI – ang. *Resource Acquisition Is Initialization*
 - Pobieranie zasobu w konstruktorze
 - Zwalnianie zasobu w destruktorze
 - Zarządzanie tylko jednym zasobem
- Jak to przełożyć na język blokad?

Blokady w stylu RAII

- Przykładowa implementacja:

```
1 struct LockGuard final
2 {
3     explicit LockGuard(std::mutex& m): m_(m)
4     { m_.lock(); }
5     ~LockGuard()
6     { m_.unlock(); }
7 private:
8     std::mutex& m_;
9 };
```

Blokady w stylu RAII

- Przykładowa implementacja:

```
1 struct LockGuard final
2 {
3     explicit LockGuard(std::mutex& m): m_(m)
4     { m_.lock(); }
5     ~LockGuard()
6     { m_.unlock(); }
7 private:
8     std::mutex& m_;
9 };
```

- Jest standardowa implementacja :-)
- `std::lock_guard<T>`

Blokady w stylu RAII - przykład

- Oryginalny kawałek kodu:

```
1  m.lock();                // <-- 1
2  str = "alice_has_a_cat"; // critical section
3  m.unlock();              // <-- 2
```


Blokady w stylu RAII - przykład

- Oryginalny kawałek kodu:

```
1 m.lock();                // <-- 1
2 str = "alice_has_a_cat"; // critical section
3 m.unlock();              // <-- 2
```

- Po zmianie na RAII:

```
1 const std::lock_guard<std::mutex> lock(m); // automatic variable
2 str = "alice_has_a_cat";                  // critical section
```

Blokady w stylu RAII - przykład

- Oryginalny kawałek kodu:

```
1 m.lock();                // <-- 1
2 str = "alice_has_a_cat"; // critical section
3 m.unlock();              // <-- 2
```

- Po zmianie na RAII:

```
1 const std::lock_guard<std::mutex> lock(m); // automatic variable
2 str = "alice_has_a_cat";                  // critical section
```

- Oraz wprowadzeniu pomocniczej definicji:

```
1 const Lock lock(m);           // using Lock = std::lock_guard<std::mutex>;
2 str = "alice_has_a_cat";      // critical section
```

Blokady w stylu RAII - przykład

- Oryginalny kawałek kodu:

```
1 m.lock();                // <-- 1
2 str = "alice_has_a_cat"; // critical section
3 m.unlock();              // <-- 2
```

- Po zmianie na RAII:

```
1 const std::lock_guard<std::mutex> lock(m); // automatic variable
2 str = "alice_has_a_cat";                  // critical section
```

- Oraz wprowadzeniu pomocniczej definicji:

```
1 const Lock lock(m);          // using Lock = std::lock_guard<std::mutex>;
2 str = "alice_has_a_cat";     // critical section
```

- Zalety:

- Mniej kodu
- Gwarantowana poprawność

- Zawsze używaj RAII do blokad!

Zadanie

- Program: `podstawowa_synchronizacja.cpp`
- Zadanie:
 - ① Skompilować poprawioną wersję
 - ② Wprowadzić blokowanie w stylu RAII
- http://en.cppreference.com/w/cpp/thread/lock_guard

Oczekiwanie na zmianę

- Jak przekazać dane do wątku?

```
1 // thread #1
2 // do sth else...
3 Lock lock(m);
4 str = "hello!";
```

```
1 // thread #2
2 while(true)
3 {
4     Lock lock(m);
5     if( str.empty() )
6         continue;
7     cout << str << endl;
8     break;
9 }
```

- Jakies problemy?

Oczekiwanie na zmianę

- Jak przekazać dane do wątku?

```
1 // thread #1
2 // do sth else...
3 Lock lock(m);
4 str = "hello!";
```

```
1 // thread #2
2 while(true)
3 {
4     Lock lock(m);
5     if( str.empty() )
6         continue;
7     cout << str << endl;
8     break;
9 }
```

- Jakies problemy?
- Fatalna wydajność!
- Jeden rdzeń ciągle w użyciu
- Jak zaczekać na informację?

Zmienna warunkowa

- Jeden wątek czeka na zajście warunku
- Drugi wątek ustawia warunek
- `std::condition_variable cv;`

Zmienna warunkowa

- Jeden wątek czeka na zajęcie warunku
- Drugi wątek ustawia warunek
- `std::condition_variable cv;`

```
1 // thread #1
2 // do sth else...
3 Lock lock(m);
4 str = "hello!";
5 cv.notify_one();
```

```
1 // thread #2
2 std::unique_lock<std::mutex> lock(m);
3 // blocks (note: spurious wakeups)
4 cv.wait(lock, [&]{return not str.empty();} );
5 cout << str << endl;
```


Zadanie

- Program: `przekazywanie_przez_kolejke.cpp`
- Zadanie:
 - 1 Skomunikować dwa wątki za pośrednictwem kolejki
 - 2 Zapewnić brak wyścigów danych
 - 3 Nie używać aktywnego czekania (ang. *busy loop*)
- http://en.cppreference.com/w/cpp/thread/condition_variable
- Dla ambitnych:
 - Przerobić kolejkę na szablon (ang. *template*)
 - Przygotować bezpieczne API: `push(T)`, `pop()`, `T& top()`

Krótką przerwa

10 minut

Część 5

- 1 Technikalia
- 2 Wprowadzenie
- 3 Podstawowa obsługa wątków
- 4 Mutex i zmienna warunkowa
- 5 Future/Promise**
- 6 Co dalej?
- 7 Zakończenie

A co gdybyśmy...

- Robienie kilku rzeczy jednocześnie?

A co gdybyśmy...

- Robienie kilku rzeczy jednocześnie?
- Misja – obiad:
 - 1 Ugotować ziemniaki – 10 minut
 - 2 Pokroić kurczaka – 5 minut
 - 3 Usmażyć kurczaka – 10 minut
 - 4 Zrobić sałatkę – 15 minut
 - 5 Zaparzyć herbatę – 10 minut

A co gdybyśmy...

- Robienie kilku rzeczy jednocześnie?
- Misja – obiad:
 - 1 Ugotować ziemniaki – 10 minut
 - 2 Pokroić kurczaka – 5 minut
 - 3 Usmażyć kurczaka – 10 minut
 - 4 Zrobić sałatkę – 15 minut
 - 5 Zaparzyć herbatę – 10 minut
- sekwencyjnie - 50 minut
- A gdyby tak nie czekać?

Koncepcja

- Załóżmy, że:
 - Zadanie ma pod-zadania
 - Znamy zależności między pod-zadaniami

Koncepcja

- Załóżmy, że:
 - Zadanie ma pod-zadania
 - Znamy zależności między pod-zadaniami
- Niektóre zadania uruchamiamy od razu:
 - Zależności już spełnione
 - Wynik potrzebny później

Konceptcja

- Założmy, że:
 - Zadanie ma pod-zadania
 - Znamy zależności między pod-zadaniami
- Niektóre zadania uruchamiamy od razu:
 - Zależności już spełnione
 - Wynik potrzebny później
- Przykład:
 - Wczytujemy plik z dysku
 - Używamy później, w trakcie działania
 - Czytanie nie musi blokować innych zadań!

std::async()

```
1  #include <iostream>
2  #include <future>
3
4  std::string readConfig(std::string const& filename);
5
6  int main()
7  {
8      const auto filename = "config.txt";
9      std::future<std::string> future =
10         std::async(std::launch::async, readConfig, filename);
11     // time to do sth else here!
12     std::cout << "config:_ " << future.get() << std::endl;
13 }
```

std::async()

```
1 #include <iostream>
2 #include <future>
3
4 std::string readConfig(std::string const& filename);
5
6 int main()
7 {
8     const auto filename = "config.txt";
9     std::future<std::string> future =
10         std::async(std::launch::async, readConfig, filename);
11     // time to do sth else here!
12     std::cout << "config:_" << future.get() << std::endl;
13 }
```

std::async()

```
1 #include <iostream>
2 #include <future>
3
4 std::string readConfig(std::string const& filename);
5
6 int main()
7 {
8     const auto filename = "config.txt";
9     std::future<std::string> future =
10         std::async(std::launch::async, readConfig, filename);
11     // time to do sth else here!
12     std::cout << "config:_" << future.get() << std::endl;
13 }
```

std::async()

```
1 #include <iostream>
2 #include <future>
3
4 std::string readConfig(std::string const& filename);
5
6 int main()
7 {
8     const auto filename = "config.txt";
9     std::future<std::string> future =
10         std::async(std::launch::async, readConfig, filename);
11     // time to do sth else here!
12     std::cout << "config:_" << future.get() << std::endl;
13 }
```

std::async()

```
1 #include <iostream>
2 #include <future>
3
4 std::string readConfig(std::string const& filename);
5
6 int main()
7 {
8     const auto filename = "config.txt";
9     std::future<std::string> future =
10         std::async(std::launch::async, readConfig, filename);
11     // time to do sth else here!
12     std::cout << "config:_ " << future.get() << std::endl;
13 }
```

std::async()

```
1  #include <iostream>
2  #include <future>
3
4  std::string readConfig(std::string const& filename);
5
6  int main()
7  {
8      const auto filename = "config.txt";
9      std::future<std::string> future =
10         std::async(std::launch::async, readConfig, filename);
11     // time to do sth else here!
12     std::cout << "config:_ " << future.get() << std::endl;
13 }
```

Zadanie

- Program: `obiad.cpp`
- Zadanie: ugotować obiad :-)
- Pomocne funkcje:
 - `std::future::get()`
 - `auto f = std::async(std::launch::async, funkcja, arg1, arg2);`
- <http://en.cppreference.com/w/cpp/thread/async>
- <http://en.cppreference.com/w/cpp/thread/launch>
- <http://en.cppreference.com/w/cpp/thread/future>

std::async() - polityki uruchomienia

- 1 `std::launch::async`
 - Natychmiastowe uruchomienie
 - Inny (nowy?) wątek

std::async() - polityki uruchomienia

- ❶ `std::launch::async`
 - Natychmiastowe uruchomienie
 - Inny (nowy?) wątek
- ❷ `std::launch::deferred`
 - Leniwa ewaluacja
 - Obliczanie przy okazji:
 - `std::future::wait()`
 - `std::future::get()`
 - Nie tworzy wątku

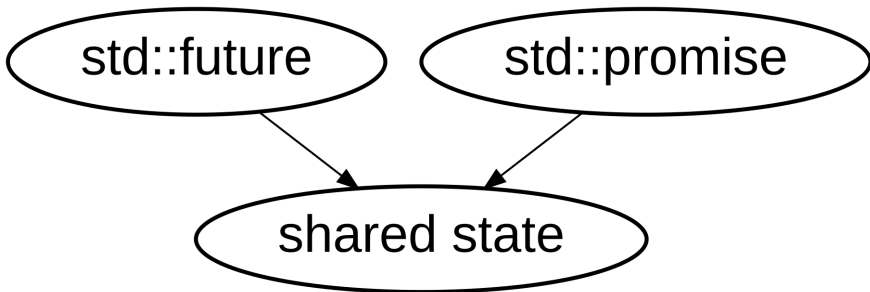
std::async() - polityki uruchomienia

- ❶ `std::launch::async`
 - Natychmiastowe uruchomienie
 - Inny (nowy?) wątek
- ❷ `std::launch::deferred`
 - Leniwa ewaluacja
 - Obliczanie przy okazji:
 - `std::future::wait()`
 - `std::future::get()`
 - Nie tworzy wątku
- ❸ `std::launch::async | std::launch::deferred`
 - Domyślna wartość
 - „Implementacja zadecyduje”

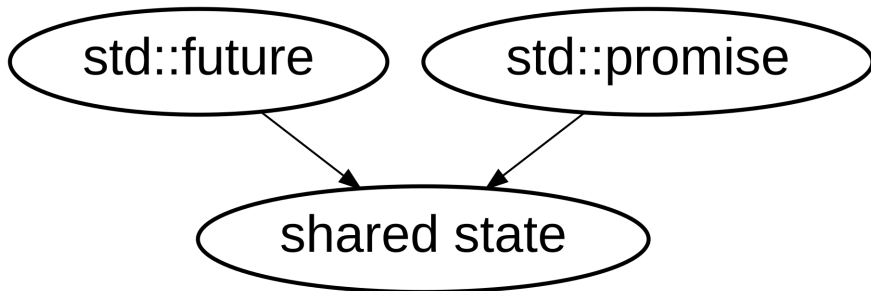
std::future i std::promise

```
1  #include <iostream>
2  #include <future>
3
4  void produce(std::promise<int> p) { p.set_value(42); }
5  void consume(std::future<int> f) { std::cout << "get:_" << f.get(); }
6
7  int main() {
8      std::promise<int> promise;
9      auto future = promise.get_future();
10
11      std::thread p(produce, std::move(promise));
12      std::thread c(consume, std::move(future));
13      p.join();
14      c.join();
15  }
```

std::future i std::promise

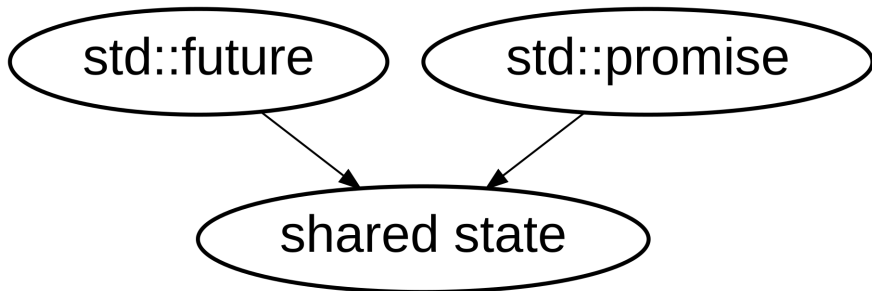

std::future i std::promise

- `std::promise` – nadawca
- `std::promise::set_value()`
- `std::promise::set_exception()`

std::future i std::promise

- `std::promise` – nadawca
- `std::promise::set_value()`
- `std::promise::set_exception()`

- `std::future` – odbiorca
- `std::future::get()`
- Może zablokować

std::packaged_task

```
1  #include <iostream>
2  #include <future>
3
4  int run() { std::cout << "Task_processing\n"; return 42; }
5
6  int main()
7  {
8      std::packaged_task<int()> task(run);
9      auto future = task.get_future();
10     std::thread task_thread(std::move(task));
11     std::cout << future.get() << std::endl;
12     task_thread.join();
13     return 0;
14 }
```


Część 6

- 1 Technikalia
- 2 Wprowadzenie
- 3 Podstawowa obsługa wątków
- 4 Mutex i zmienna warunkowa
- 5 Future/Promise
- 6 Co dalej?**
- 7 Zakończenie

Więcej C++14!

- `std::lock()`
 - Zakładanie wielu blokad, bez zakleszczeń
 - <http://en.cppreference.com/w/cpp/thread/lock>

Więcej C++14!

- `std::lock()`
 - Zakładanie wielu blokad, bez zakleszczeń
 - <http://en.cppreference.com/w/cpp/thread/lock>
- `std::atomic<T>`
 - Synchronizacja bez „mutexów”
 - <http://en.cppreference.com/w/cpp/atomic/atomic>

Więcej C++14!

- `std::lock()`
 - Zakładanie wielu blokad, bez zakleszczeń
 - <http://en.cppreference.com/w/cpp/thread/lock>
- `std::atomic<T>`
 - Synchronizacja bez „mutexów”
 - <http://en.cppreference.com/w/cpp/atomic/atomic>
- `std::call_once()`
 - Jednorazowa inicjalizacja
 - http://en.cppreference.com/w/cpp/thread/call_once

Więcej C++14!

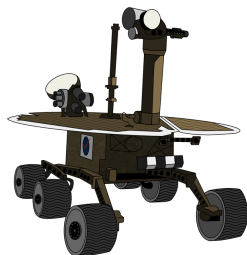
- `std::lock()`
 - Zakładanie wielu blokad, bez zakleszczeń
 - <http://en.cppreference.com/w/cpp/thread/lock>
- `std::atomic<T>`
 - Synchronizacja bez „mutexów”
 - <http://en.cppreference.com/w/cpp/atomic/atomic>
- `std::call_once()`
 - Jednorazowa inicjalizacja
 - http://en.cppreference.com/w/cpp/thread/call_once
- `std::shared_lock()`
 - „Czytelnicy i pisarze”
 - http://en.cppreference.com/w/cpp/thread/shared_lock

Problemy

- Zakleszczenie (ang. *deadlock*)
 - Uczujący filozofowie
 - <https://en.wikipedia.org/wiki/Deadlock>

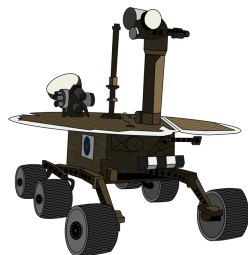
Problemy

- Zakleszczenie (ang. *deadlock*)
 - Uczujący filozofowie
 - <https://en.wikipedia.org/wiki/Deadlock>
- Odwrócenie priorytetów (ang. *priority inversion*)
 - Marsjański łazik ;-)
 - https://en.wikipedia.org/wiki/Priority_inversion

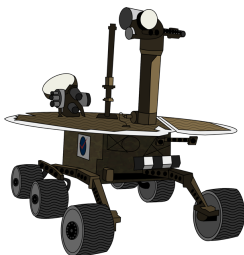
Problemy

- Zakleszczenie (ang. *deadlock*)
 - Uczujący filozofowie
 - <https://en.wikipedia.org/wiki/Deadlock>
- Odwrócenie priorytetów (ang. *priority inversion*)
 - Marsjański łazik ;-)
 - https://en.wikipedia.org/wiki/Priority_inversion
- Aktywne zakleszczenie (ang. *livelock*)
 - Mijanie ludzi idących naprzeciw
 - <https://en.wikipedia.org/wiki/Deadlock#Livelock>

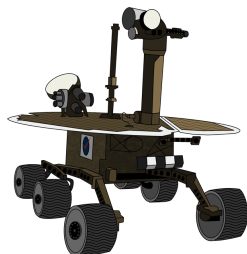
Problemy

- Zakleszczenie (ang. *deadlock*)
 - Uczujący filozofowie
 - <https://en.wikipedia.org/wiki/Deadlock>
- Odwrócenie priorytetów (ang. *priority inversion*)
 - Marsjański łazik ;-)
 - https://en.wikipedia.org/wiki/Priority_inversion
- Aktywne zakleszczenie (ang. *livelock*)
 - Mijanie ludzi idących naprzeciw
 - <https://en.wikipedia.org/wiki/Deadlock#Livelock>
- Zagłodzenie (ang. *resource starvation*)
 - Niepoprawny algorytm szeregujący
 - https://en.wikipedia.org/wiki/Resource_starvation

Problemy

- Zakleszczenie (ang. *deadlock*)
 - Uczujący filozofowie
 - <https://en.wikipedia.org/wiki/Deadlock>
- Odwrócenie priorytetów (ang. *priority inversion*)
 - Marsjański łazik ;-)
 - https://en.wikipedia.org/wiki/Priority_inversion
- Aktywne zakleszczenie (ang. *livelock*)
 - Mijanie ludzi idących naprzeciw
 - <https://en.wikipedia.org/wiki/Deadlock#Livelock>
- Zagłodzenie (ang. *resource starvation*)
 - Niepoprawny algorytm szeregujący
 - https://en.wikipedia.org/wiki/Resource_starvation
- Fałszywe współdzielenie (ang. *false sharing*)
 - Zależności na poziomie sprzętu
 - https://en.wikipedia.org/wiki/False_sharing

Inne zagadnienia

- Wzorce projektowe (ang. *design patterns*)

Inne zagadnienia

- Wzorce projektowe (ang. *design patterns*)
- Programowanie bez blokad (ang. *lock-free programming*)
 - Synchronizacja bez blokowania
 - Skomplikowane nawet dla ekspertów!
 - „Żonglowanie brzytwami”

Inne zagadnienia

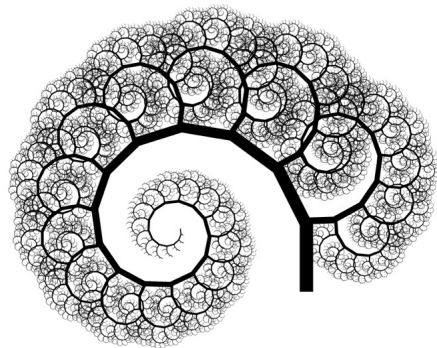
- Wzorce projektowe (ang. *design patterns*)
- Programowanie bez blokad (ang. *lock-free programming*)
 - Synchronizacja bez blokowania
 - Skomplikowane nawet dla ekspertów!
 - „Żonglowanie brzytwami”
- RCU (ang. *read copy update*)
 - Inne podejście do minimalizacji blokowania
 - Technika wykorzystywana w jądrze linuxa
- ...
- ...

Część 7

- 1 Technikalia
- 2 Wprowadzenie
- 3 Podstawowa obsługa wątków
- 4 Mutex i zmienna warunkowa
- 5 Future/Promise
- 6 Co dalej?
- 7 Zakończenie**

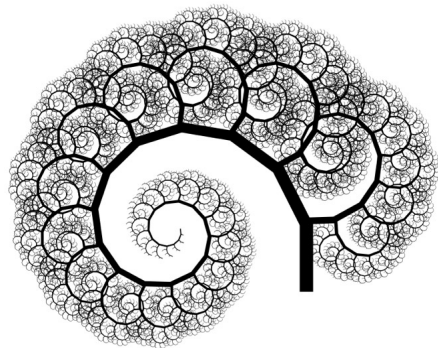
O programowaniu współbieżnym

- Wątki
 - Temat BARDZO szeroki
 - Dużo wiedzy (oprogramowanie + sprzęt)
 - Wymaga praktyki

O programowaniu współbieżnym

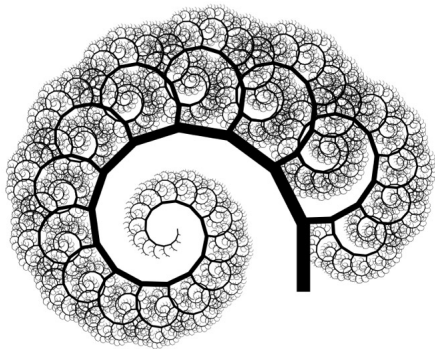
- Wątki
 - Temat BARDZO szeroki
 - Dużo wiedzy (oprogramowanie + sprzęt)
 - Wymaga praktyki
- 3h - mission impossible!
 - Dużo książek o wątkach
 - Podstawa wielu doktoratów
 - Dobry temat na 2-semestralny kurs

O programowaniu współbieżnym

- Wątki
 - Temat BARDZO szeroki
 - Dużo wiedzy (oprogramowanie + sprzęt)
 - Wymaga praktyki
- 3h - mission impossible!
 - Dużo książek o wątkach
 - Podstawa wielu doktoratów
 - Dobry temat na 2-semestralny kurs
- Skromne wprowadzenie
- Niezbędne minimum teorii
- Kilka podstawowych mechanizmów

<http://matthewjamestaylor.com/img/recursive-drawing/pubic-hair.jpg>

Materiały dodatkowe

- „The free lunch is over”, *Herb Sutter*
- „Język C++ i przetwarzanie współbieżne w akcji”, *Anthony Williams*
- „Threads and shared variables in C++11”, *Hans Boehm*
- „Atomic<> weapons”, *Herb Sutter*
- „Eliminate false sharing”, *Herb Sutter*
- „Threading: dos and don'ts”, *Bartek 'BaSz' Szurgot*
- „Lock-free programming”, *Herb Sutter*
- „Effective modern C++”, *Scott Meyers*
- <http://cppreference.com>

Pytania?

